

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ЦЕНТР НЕПЕРЕРВНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
Людмила Степаненко
«23» листопада 2023 року

БІБЛІОТЕКИ – ХАБИ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ

Програма підвищення кваліфікації працівників бібліотек

Форма навчання	очно/заочна
Навчальний рік	2023/2024
Кількість кредитів ECTS	2,5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Розробник: Ірина Олександрівна Шевченко

Київ – 2023

Розробник: ШЕВЧЕНКО Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук,
доцент

ПОГОДЖЕНО

Директорка Центру неперервної
культурно-мистецької освіти
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ШЕВЧЕНКО

СХВАЛЕНО

В.о. зав. кафедри арт-менеджменту та
івент технологій, доктор наук з
соціальних комунікацій, професор,
академік ГО "Національна академія
наук вищої освіти України", член
спілки документознавців України

Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

Протокол № 5 від «22» листопада 2023 р.

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол від «23» листопада 2023 р. № 2

Голова науково-методичної ради Людмила СТЕПАНЕНКО

Затверджено Вченою радою Академії протокол від «18» грудня 2023 р. № 15

Шевченко І.О., 2023

© НАКККіМ, 2023

1. Анотація (опис) навчальної програми (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

«Бібліотеки – хаби цифрової освіти» є програмою для підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, керівників структурних підрозділів, директорів та заступників директорів публічних бібліотек, та спрямована на підвищення рівня їх інтегральної, загальних та професійних компетентностей.

Програму підвищення кваліфікації «Бібліотеки – хаби цифрової освіти» присвячено актуальній темі, що пов'язана з процесами залучення бібліотек до реалізації державної політики цифровізації взагалі та цифрової освіти зокрема. Вимоги інформаційного суспільства, цифровізація як загальна платформа розвитку, всеохоплююче проникнення інформаційних технологій формують перед бібліотеками виклики, що мають бути подолані у тому числі і шляхом підвищення фахових компетентностей бібліотекарів, спроможних до їх впровадження і використання. Новий етап цифровізації спричиняє швидкі зміни у всіх сферах життя та вимагає від працівників бібліотек постійно підвищувати кваліфікацію, володіти різноманітними цифровими інструментами, сприяти користувачам в отриманні державних послуг та сервісів онлайн. Бібліотеки від самого початку проєкту «Дія. Цифрова освіта» (грудень 2019 р.) були оголошені Міністерством цифрової трансформації України офіційними хабами цифрової освіти та розпочали активні дії, надаючи відповідні послуги. Новою організаційною структурою у бібліотеці став Хаб цифрової освіти як структурний підрозділ, працівники якого допомагають користувачам освоювати цифрові інструменти та здобувати нові знання і навички засобами інтернету, навчають користуватися державними послугами на порталі та в застосунку Дія. Бібліотеки допомагають громадянам отримувати цифрові державні послуги в багатьох сферах: будівництво, земельні послуги, екологія, медицина, реєстрація бізнесу, штрафи ПДР, податки ФОП, виконавчі провадження, державна допомога тощо.

В цих умовах підвищення кваліфікації працівників бібліотек має передбачати змістовну складову – оволодіння новими знаннями з надання послуг, що базуються на використанні сервісів цифрової держави, підвищують рівень цифрової грамотності населення задля повноцінного використання онлайн-державних послуг. При цьому бібліотеки реалізують власну освітню функцію та використовують сучасні методи надання освітніх послуг, навчають громадян вільно користуватися інтернетом та різноманітними сервісами і застосунками, соціальними мережами, усією лінійкою сервісів Гугл, онлайн-освітніми платформами.

Програма підвищення кваліфікації «Бібліотеки – хаби цифрової освіти» призначена для тих, хто залучений до процесів створення у бібліотеці Хабу цифрової освіти та розвитку його послуг з оптимальним використанням ресурсів, врахуванням кращого досвіду роботи бібліотек України. Під час навчання за програмою слухачі детально вивчать матрицю дій з організації Хабу, а саме, визначення потреби в цифровій освіті цільових груп спільноти; декларацію цифрової освіти населення як напряму роботи бібліотеки у документах, що регламентують її діяльність; процедури призначення працівників, відповідальних за діяльність Хабу та виконавців робіт на окремих ділянках; просторове розміщення Хабу у бібліотеці та його облаштування технічними засобами і пристроями, ліцензійними програмними продуктами та забезпечити підключення до інтернету і, нарешті, офіційну реєстрацію бібліотеки як Хаб цифрової освіти на порталі «Дія». Наступний змістовний розділ програми передбачає вивчення методики надання основних та додаткових послуг Хабу цифрової освіти у бібліотеці, зокрема: навчальних, консультативних, інформаційних,

довідкових, послуг доступу та створення цифрового контенту. Програма включає також формування вмінь з розробки комунікаційної стратегії бібліотеки, плану дій з просування послуг Хабу, проведення інформаційних, рекламних та промоційних кампаній включно з вміннями ефективно спілкуватися з журналістами, здійснювати підготовку спеціальних повідомлень (прес-реліз, пост-реліз та ін.), комунікувати з цільовими аудиторіями у соціальних мережах. Слухачі програми ознайомляться з профілем компетентностей бібліотекаря-менеджера цифрової освіти, що окреслює обсяг знань, умінь і навичок, необхідних працівникам бібліотеки для надання громадянам усього спектру послуг цифрової освіти та використання інформаційних технологій для виконання професійних обов'язків. Означений профіль компетентностей призначений орієнтувати персонал Хабу на неперервну самоосвіту.

Вивчення матеріалу у межах програми здійснюється шляхом застосування комплексу таких методів і видів діяльності:

- лекції, семінари (практичні) з практичними завданнями / вправами,
- інноваційне планування,
- кейс-метод
- опрацювання рекомендованої літератури і джерел до кожного змістовного розділу.

2. Мета програми – формування у слухачів розуміння сутності завдань з надання послуг цифрової освіти, отримання алгоритму їх виконання та формування навичок практичного застосування для створення і забезпечення діяльності Хабу цифрової освіти як нового структурного підрозділу.

3. Завдання програми:

- ознайомити слухачів із основними вимогами до створення Хабу цифрової освіти у бібліотеці;
- сформувані розуміння ролі бібліотек і бібліотекарів у реалізації політики цифровізації населення;
- сформувані бачення щодо використання форм і методів надання освітніх послуг Хабом цифрової освіти;
- вдосконалити навички розробки номенклатури освітніх продуктів і послуг та забезпечення сервісності їх надання;
- сформувані вміння комунікувати та співпрацювати з представниками медіа, волонтерами та громадськими активістами у частині надання освітніх послуг членам громади;
- вдосконалити навички реалізації завдань, що стосуються забезпечення стабільної діяльності Хабу цифрової освіти.

4. Програма забезпечує набуття таких компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні завдання та практичні проблеми у інформаційній та бібліотечній сфері, що пов'язані з організацією Хабу цифрової освіти у бібліотеці;

загальні: здатність до стратегічного мислення, аналізу та синтезу; здатність бути відповідальним та працювати в команді; здатність генерувати нові ідеї (креативність); висловлювати та аргументувати власну думку; здатність вільно спілкуватися – як письмово, так і усно – з професійних питань на основі

толерантності, діалогу та співпраці; Здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаної роботи; уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях; реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності інформаційного суспільства, здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя;

фахові: здатність узагальнювати, аналізувати та синтезувати інформацію в різних форматах і з різних джерел; навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань; здатність проектувати та створювати документно-інформаційні ресурси, продукти та послуги; здатність впроваджувати інноваційні технології виробництва інформаційних продуктів і послуг, підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів інформаційно-бібліотечними та технологічними послугами; здатність розуміти закономірності розвитку бібліотечної справи та аналізувати сучасний стан і тенденції трансформації принципів і методів бібліотечного обслуговування користувачів різних категорій; спроможність адаптивно застосовувати кращий світовий та національний досвід; навички критичної медіаграмотності і володіння комп'ютерними технологіями; здатність забезпечувати ефективне управління проектами; формувати професійну світоглядну позицію.

5. Результати навчання за програмою:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці
Код	Результат навчання			
РН1.	Розуміння ролі інтернету у житті сучасного суспільства, інтернетизації як фактора глобалізації. Знання комунікаційних сервісів інтернету Розуміння інтелектуальної свободи та доступності інформації як базової філософії бібліотечного обслуговування. Розуміння стратегічного значення розширення бібліотечної мережі Хабів цифрової освіти. Знання основних бібліотечних послуг і сервісів Хабу цифрової освіти.	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	25
РН2.	Вміння формувати номенклатуру бібліотечних послуг з надання доступу до ресурсів вільного доступу Здатність організувати діяльність Хабу цифрової освіти як структурного підрозділу бібліотеки. Вміння розробляти портфоліо послуг і сервісів Хабу. Вміння визначати потреби в цифровій освіті цільових груп	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	25

	користувачів бібліотеки та членів громади, а тако інтерпретувати та використовувати всеукраїнські дослідження рівня цифрової грамотності..			
РН3.	Здатність використовувати прикладні соціокомунікативні технології для організації ефективного спілкування на професійному та соціальному рівнях. Здатність діяти відповідно до комунікаційної стратегії бібліотеки. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію.	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	25
РН4.	Працювати в команді і автономно, оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення. Володіти культурою мислення, вміти узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням.	Лекційне заняття Практичне заняття	Опитування, перевірка виконання завдань	25

6. Співвідношення результатів навчання із програмними результатами навчання
(необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» від 16 грудня 2015 р.):

7.1. Форми оцінювання слухачів:

- **поточне оцінювання:**

1. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 3: -25 балів*/ 15 балів.
2. Оцінювання роботи під час семінарського заняття з теми 5: -25 балів/ 15 балів
3. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 8: -25 балів/ 15 балів.
4. Оцінювання роботи під час практичного заняття з теми 12: -25 балів/ 15 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- **підсумкове оцінювання:** залік.

7.2. Організація оцінювання:

Контроль за якістю навчання слухача здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів формують бали, отримані з усіх тем, змістових розділів (бали, отримані за контрольні роботи, презентації тощо; бали, отримані за виконання самостійних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях (практичних заняттях), а також бали, що отримані за підсумкову роботу (залік).

У випадку відсутності слухача з поважних причин відпрацювання та перездачі контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про організацію освітнього процесу у НАКККіМ» від 16 грудня 2015 р.

Залік виставляється за результатами роботи впродовж навчання за програмою. Слухач, який набрав суму залікових балів (60) має право отримати підсумкову оцінку за

результатами контролю. Слухачі, які набрали протягом семестру менше 60 балів обов'язково складають залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою НАКККіМ (бали)	Оцінка за чотирибальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C
64-73	Задовільно	D
60-63		E
35-59		FX
1-34	Незадовільно	F

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ для підвищення кваліфікації працівників бібліотек за програмою «Бібліотеки – хаби цифрової освіти»

№ п/п	Назва розділів, тем	Всього годин	Види занять та кількість годин			
			Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контроль знань
1	Роль інтернету у житті сучасного суспільства. Інтернетизація як фактор глобалізації. Комунікаційні сервіси інтернету		2			
2	Доступ до інтернету як бібліотечна послуга. Формування номенклатури бібліотечних послуг з надання доступу до ресурсів вільного доступу		4			
3	Організація діяльності Хабу цифрової освіти як структурного підрозділу бібліотеки		4	4		контрольна
4	Інтелектуальна свобода та доступність інформація як базова філософія бібліотечного обслуговування		2	2		
5	Визначення потреби в цифровій освіті цільових груп користувачів бібліотеки та членів громади. Інтерпретація та використання всеукраїнських досліджень рівня цифрової грамотності українців		2	4		контрольна
6	Проект Української бібліотечної асоціації «Розвиток спроможності бібліотек-Хабів цифрової освіти» та його роль у цифровій освіті членів громад		2	2		

7	Стратегічне значення розширення бібліотечної мережі Хабів цифрової освіти		2	2		
8	Бібліотечні послуги і сервіси Хабу цифрової освіти: визначення і класифікація. Розробка портфоліо послуг і сервісів		4	4		контрольна
9	Навчальні послуги бібліотечного Хабу цифрової освіти			4		
10	Інформаційно-консультативні та довідкові послуги Хабу цифрової освіти			4		
11	Послуги доступу та створення цифрового контенту: можливості Хабу цифрової освіти			4		
12	Розробка освітніх кейсів Хабу цифрової освіти			4		контрольна
13	Комунікаційна стратегія бібліотеки з просування послуг Хабу цифрової освіти		4	4		
14	Планування та реалізація інформаційних, рекламних та PR кампаній бібліотечного Хабу цифрової освіти (лекційне заняття)		4	4		
	Залік, консультація	3	30	42		3
	Разом	75				3

Загальний обсяг 75 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Практичних (ввз) – 42 год.

Консультація, залік – 3 год

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ

Самостійна робота слухачів є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу.

Самостійна робота слухачів за програмою «Бібліотеки – хаби цифрової освіти» передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних тем;
- самостійна робота із джерелами з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції та рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал. Основні

види самостійної роботи слухачів з дисципліни: опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури; самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу; написання відповідей.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використання методів навчання в процесі викладання програми підвищення кваліфікації «Бібліотеки – хаби цифрової освіти» зумовлено пізнавальним і виховним значенням цієї дисципліни та її місцем в системі підвищення кваліфікації фахівців, а також метою і завданнями її вивчення. У процесі викладання навчальної дисципліни доцільно використовувати різні методи навчання, інформаційно-рецептивний, метод проблемного викладу, дослідницький метод, практичні методи (різні види вправ, тренувальне тестування), інноваційне планування.

Рекомендовані джерела:

1. Бібліотеки — Хаби цифрової освіти : практичний посібник / автори-укладачі: О. Бруй, Т. Козицька, Г. Мацієвська, С. Моїсеєва, І. Шевченко ; заг. ред. Я. Сошинської ; ВГО Українська бібліотечна асоціація ; Проект підтримки Дія. — Електрон. вид. — Київ : ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2023. — 116 с.
2. Бібліотечна консультація. Українська бібліотечна енциклопедія. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/> Бібліотечна консультація (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).
3. Гапіч О. С. Обласна бібліотека для дітей і соціальні партнери: грані співпраці. ХОБ для дітей ім. Шевченка. URL: <https://cutt.ly/R8XkRJ7> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).
4. Інформаційна послуга. Українська бібліотечна енциклопедія. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/> Інформаційна послуга (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).
5. Загуменна В. В. Класифікація інформаційних продуктів і послуг бібліотек з переорієнтацією на сервісність обслуговування. SlideShare from Scribd. 2013. URL: <https://www.slideshare.net/rusya77/ss-21501262> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).
6. Державні послуги онлайн: [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://diia.gov.ua/>
7. Концепція розвитку цифрових компетентностей. Документ: [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>
8. Королько В. Г. Паблік рилейшнз. Наукові основи, методика, практика: підручник. — 2-ге вид., допов. — Київ : Видавничий дім «Скарби», 2001. — 400 с.
9. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. — 3-тє вид. — Київ : Наш Формат, 2022. — 184 с.
10. Мар'їна О. Ю. Бібліотека у процесах формування цифрового контенту. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33185666.pdf> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).
11. Нова парадигма освіти у глобальному світі. Освіта на основі життєвих навичок. Адвокаційний модуль для керівних кадрів. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).
12. Робота піар-клубів бібліотек в умовах децентралізації «Моя громада — мій добробут»: методичні рекомендації. Документ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.irex.org/sites/default/files/pdf/pulse-facilitators-manual-library-press-clubs.pdf>
13. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co / За загал. ред. В. Ф. Іванова ; пер. з нім. В. Климченко. — Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. — 198 с.
14. Стратегія здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року. Документ: [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text>
15. Цифрові трансформації в Україні: рекомендації та першочергові кроки для розвитку цифрового потенціалу України відповідно до європейських тенденцій: [Електронний ресурс].

– режим доступу: http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Research_DT_PF_WG2_ua-1.pdf

16. Цифрова освіта. Дія. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/digigram> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).

17. Чернопятко Є. Види контенту, або як правильно взаємодіяти з аудиторією. Brander. 2020. URL: <https://brander.ua/blog/vidi-kontentu-abo-yak-pravilno-vzaemodiyati-z-auditorieyu> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).

18. Що таке клієнтський сервіс і чому він такий важливий. Ремонлайн. 2022. URL: <https://remonline.ua/blog/client-service/> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).

19. Library Reference Service. Library and Information Science Network. 2018. URL: <https://www.lisedunetwork.com/library-reference-service/> (дата звернення: 27 грудня 2022 р.).